

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/173100,W-Kamesznicy-powstaje-cmentarz-wojenny-zolnierzy-NSZ.html>
27.04.2024, 11:34

W Kamesznicy powstaje cmentarz wojenny żołnierzy NSZ

26 października 2022 w Kamesznicy (gm. Milówka) została odsłonięta tablica, która jest swoistym kamieniem węgielnym cmentarza - trwałym znakiem wskazującym na podjęcie przez Instytut Pamięci Narodowej zadania, jakim jest godne uczczenie żołnierzy NSZ zamordowanych przez reżim komunistyczny w ramach operacji „Lawina”.

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezes IPN dr Karol Nawrocki. Briefing w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Odślonięcie tablicy w miejscu przyszłego cmentarza wojennego żołnierzy NSZ – Kamesznica, 26 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

W uroczystości, obok prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Karola Nawrockiego,

wzięli udział m.in. wicewojewoda śląski Jan Chrzęszcz, starosta żywiecki Andrzej Kalata i wójt gminy Milówka Robert Piętka oraz dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Adam Siwek i dyrektor oddziału IPN w Katowicach Andrzej Sznajder. Przybyli również przedstawiciele bardzo zaangażowanej w upamiętnienie społeczności lokalnej.

Prezes IPN podczas swojego wystąpienia podkreślił, że najwierniejsi z wiernych – Żołnierze Wyklęci, Żołnierze Niezłomni – którzy do końca wypełniali swoją przysięgę, złożoną czy to przed rokiem 1939, czy to w konspiracji, dziś są częścią naszej narodowej pamięci.

- Nasza pamięć zapisana jest często w środowiskach lokalnych – mówił dr Nawrocki – tutaj, na Żywiecczyźnie, legendą pozostaje Henryk Flame „Bartek” i jego zgrupowanie, które było częścią Narodowych Sił Zbrojnych, a więc podziemnej konspiracji, dążącej do odzyskania polskiej niepodległości i w warunkach wojny, i w warunkach powojennych po roku 1945. Henryk Flame i jego podkomendni są dziś legendą i wzorami postaw w walce o Polskę niepodległą i wolną. Komuniści nie radzili sobie z nimi, przegrywali w starciach. (...) postanowili dokonać rzeczy haniebnej – zamordować żołnierzy „Bartka” we śnie, w wyniku operacji „Lawina”.

Jak stwierdził prezes IPN, po blisko 80 latach od tamtych wydarzeń nadchodzi czas, „aby żołnierze Henryka Flamego »Bartka« mieli jedno miejsce, w którym polski naród, polskie władze, a także Instytut Pamięci Narodowej będą pochylać czoło nad ich pięknymi czynami i pięknymi życiorysami”. Tym miejscem stanie się cmentarz wojskowy w Kamesznicy, który zostanie otwarty wiosną 2023 roku. Rozpoczął się właśnie ostatni etap konstrukcji jednego z niewielu cmentarzy wojennych poświęconych Żołnierzom Niezłomnym.

- Wspólny wysiłek władz samorządowych i Instytutu Pamięci Narodowej sprawił, że nasi bohaterowie zostali odnalezieni, (niestety tylko w części zidentyfikowani, ale nie ustajemy w tych wysiłkach) i zostaną wspólnie godnie pochowani właśnie w tym miejscu – podsumował dr. Nawrocki.

Prezes IPN złożył także kwiaty i zapalił znicze na grobie Henryka Flamego „Bartka”.

Zgrupowanie NSZ dowodzone przez „Bartka” operowało na terenie Śląska Cieszyńskiego od maja 1945 do września 1946. Oddział stopniowo rósł w siłę, przekraczając w

szczytowym momencie liczebność 200 żołnierzy. Największa aktywność przypadła na wiosnę 1946 r., czego ukoronowaniem było zajęcie 3 maja Wisły i urządzenie defilady z udziałem ponad połowy zgrupowania.

Komunistyczny Urząd Bezpieczeństwa wobec poważnych problemów z likwidacją oddziału w terenie zapewniającym partyzantom wsparcie miejscowej ludności postanowił zorganizować prowokację z wykorzystaniem podstawionych agentów. Funkcjonariusze UB podający się za oficerów NSZ przedstawili „Bartkowi” plan ewakuowania oddziału na Zachód. W ramach operacji UB o kryptonimie „Lawina” ok. 100 żołnierzy NSZ zostało we wrześniu 1946 r. przewiezionych na teren Śląska Opolskiego, gdzie w trzech przygotowanych miejscach, będących rzekomo etapowymi noclegami, zostali zamordowani. Operacja „Lawina” była zbrodnią komunistyczną bez precedensu. Starannie zaplanowaną przez aparat bezpieczeństwa państwa kombinacją operacyjną, mającą na celu fizyczną likwidację struktur VII Śląskiego Okręgu Narodowych Sił Zbrojnych, zgrupowania pod dowództwem kpt. Henryka Flamego „Bartka”.

{ GALERIA:783237-783240-783241 }

Instytut Pamięci Narodowej w 2018 roku rozpoczął prace nad wytypowaniem miejsca, w którym zostaną złożone odnalezione przez IPN szczątki ok. 50 żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych zgrupowania kpt. Henryka Flamego „Bartka” oraz tych, którzy zginęli w wyniku tzw. komunistycznej zbrodni sądowej.

W wyniku prac archeologicznych prowadzonych przez IPN udało się odnaleźć dwa miejsca pogrzebienia szczątków ofiar komunistycznej zbrodni w rejonie miejscowości Dworzysko i Stary Grodków. Projektowany cmentarz wojenny ma być ich docelowym miejscem pochowania.

Instytut Pamięci Narodowej od 2001 roku prowadzi śledztwo w sprawie mordu popełnionego przez funkcjonariuszy MBP na żołnierzach Narodowych Sił Zbrojnych zgrupowania „Bartka”. W jego toku ustalono wiele faktów oraz dokonano odkrycia miejsca potajemnego pochówku szczątków 29 osób zabitych w Malerzowicach Wielkich. W roku 2016 dzięki współpracy pionu śledczego z Biurem Poszukiwań i Identyfikacji rozpoczęły się prace archeologiczne IPN, w wyniku których ujawniono szczątki co najmniej 20 osób, które zginęły w Grodkowie.

Ostatecznie postanowiono rozwinąć koncepcję budowy cmentarza wojennego żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych, a więc takiego, na którym znajdować się będą wyłącznie groby wojenne (względnie symboliczne). Podjęto decyzję, iż nekropolia zostanie stworzona w miejscowości Kamesznica (gmina Milówka) na dwóch działkach o łącznej powierzchni ponad 1000 m². Dzięki współpracy Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN ze Śląskim

Urzędem Wojewódzkim w Katowicach, Starostwem Powiatowym w Żywcu oraz Gminą Milówka udało się doprowadzić do pozyskania przez Skarb Państwa działek na powyższy cel. Środki wyasygnował Śląski UW w postaci dotacji celowej dla Starostwa Powiatowego w Żywcu.

Obecny etap przedsięwzięcia realizuje Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, które uzyskało zgodę właścicielską dla IPN na przeprowadzenie prac związanych z urządzeniem cmentarza wojennego żołnierzy NSZ. Na tej podstawie przeprowadzono prace koncepcyjne i wyłoniono wykonawcę projektu budowlanego cmentarza. Cmentarz wojenny powstanie ze środków budżetowych Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN.

Projektowany cmentarz wojenny przeznaczony jest na 100 indywidualnych grobów, utworzone zostaną alejki, schody i pochylnie. Jako dominantę – główny element cmentarza zaprojektowano 5-metrowy pomnik w formie ściany, w której wycięty jest profil krzyża – dla Żołnierzy, którzy dotychczas krzyża nie mieli. Orzeł wojskowy z 1939 roku, godło NSZ – krzyż NSZ oraz motyw ryngrafu należącego do Henryka Flamego umieszczono w górnej części prawego skrzydła. Przez prześwit w formie krzyża od strony drogi widać Baranią Górę i rejon w którym pod szczytem znajdował się ostatni bunkier zgrupowania „Bartka”.

W 2019 r. w Starym Grodkowie – w miejscu mordu i odnalezienia szczątków części ofiar – [odsłonięto pomnik żołnierzy z oddziału NSZ kpt. Henryka Flamego „Bartka”](#), sfinansowany ze środków BUWiM.